

خارج الفقہ

۱۶-۱۲-۱۴۰۱ فقه اکبر ۲

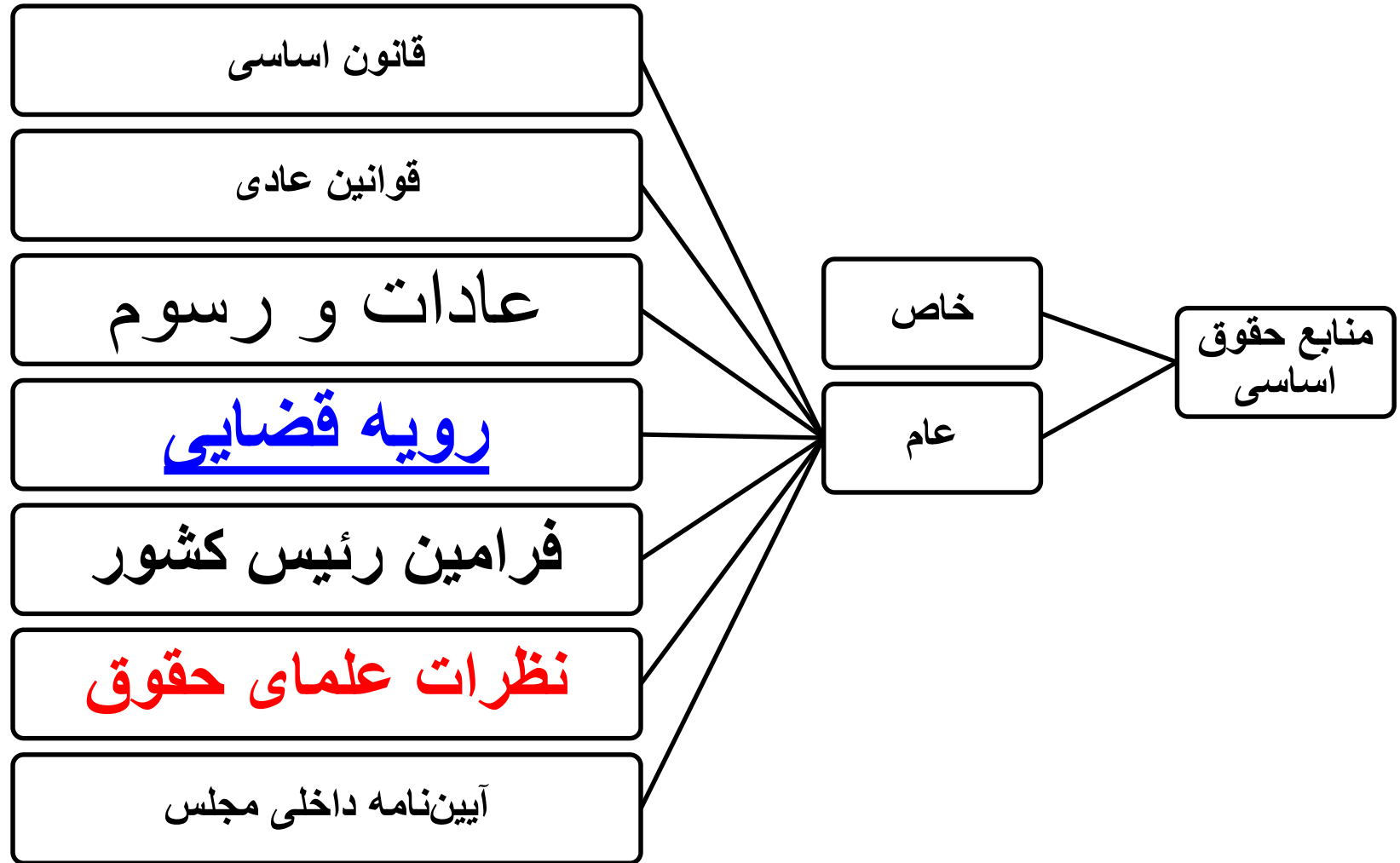
۷۴

(مکتب و نظام قضایی اسلام)

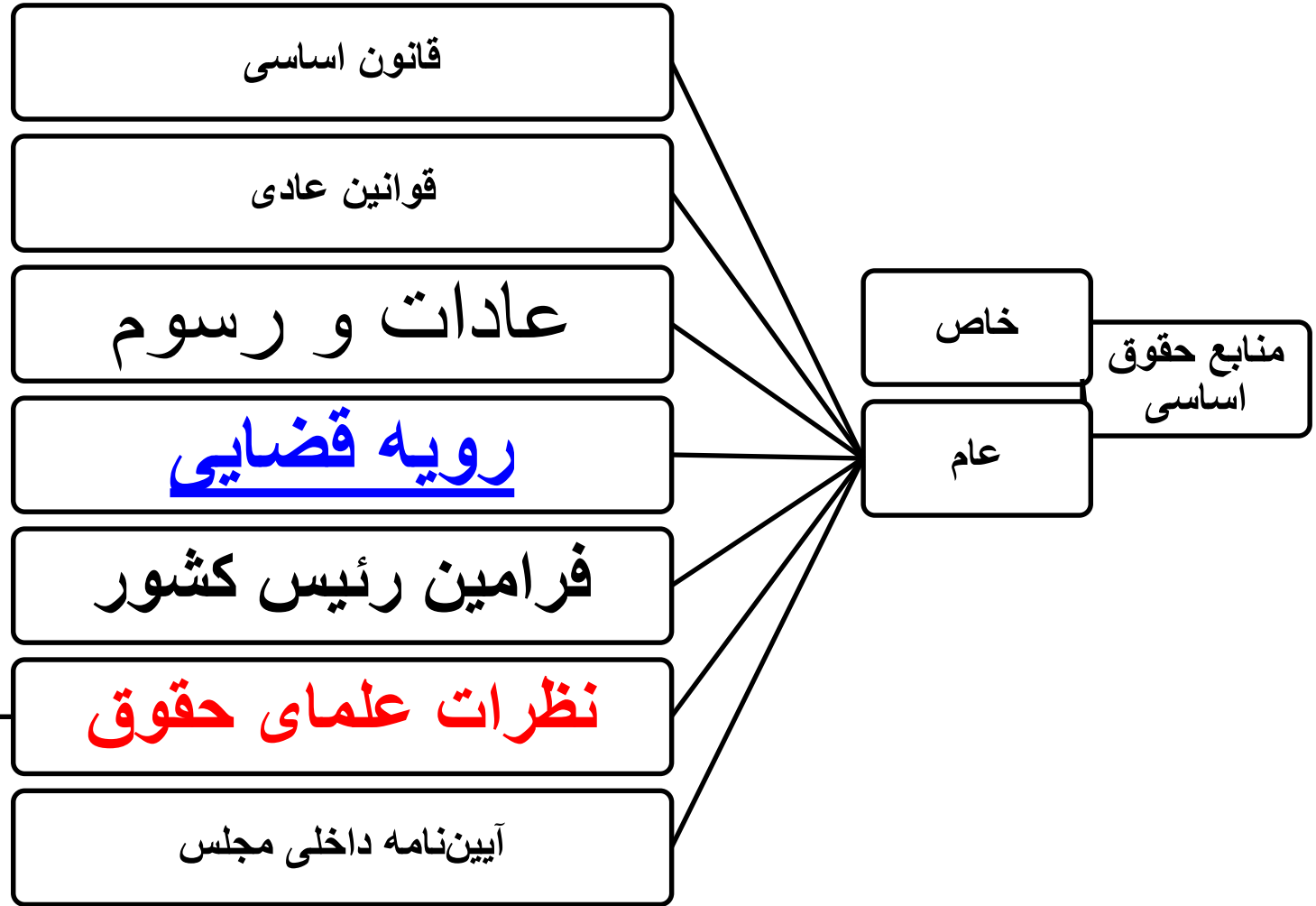
دراسات الاستاذ:

مهدي الهادي الطهراني

منابع حقوق اساسی

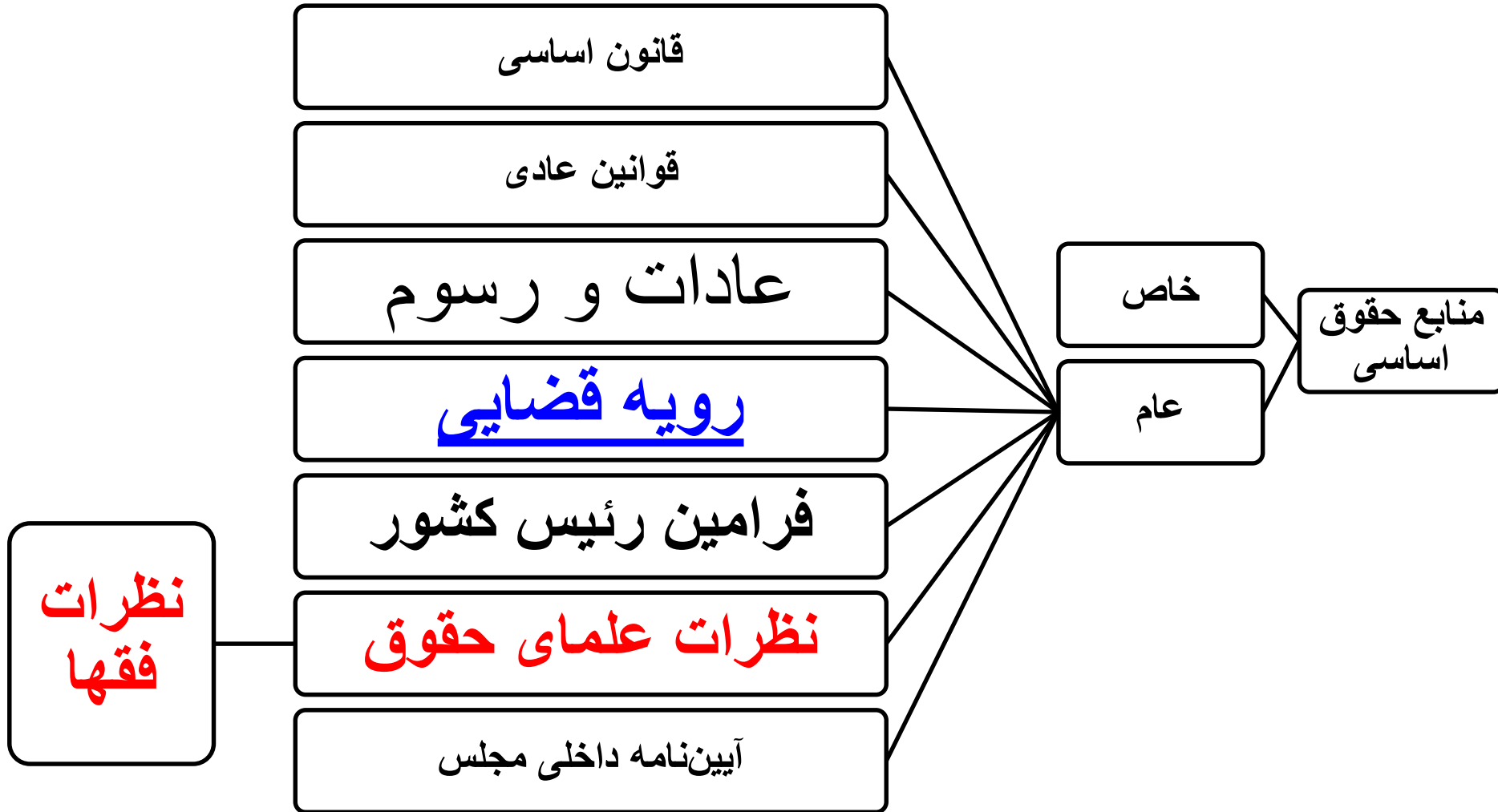

منابع حقوق اساسی

دکترین

منابع حقوق اساسی

نظرات
فقها

قانون اساسی

قوانین عادی

عادات و رسوم

رویه قضایی

فرامین رئیس کشور

نظرات علمای حقوق

آیین نامه داخلی مجلس

خاص

عام

منابع حقوق
اساسی

نظرات علمای حقوق (دکترین)

• ۲- دکترین یا عقیده علمای حقوق

- یکی از منابع ارشادی حقوق جزا که در تحول و تکامل نظام حقوقی جامعه نقش عمده ای دارد دکترین یا عقیده علمای حقوق است. مقصود از دکترین، تفسیر مواد قانونی و تجزیه و تحلیل آراء محاکم و رویه قضائی و ارائه طریق برای آینده می باشد.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- حیات آثار و تألیفات حقوقی دکترین است. مفسرین حقوقی اعم از قضات، استادان و علمای حقوق از میان آراء حقوق اصولی را که حاکم بر تصمیمات حقوقی است مورد انتقاد علمی قرار داده و با تشریح و تفسیر آنها راههای کوتاهتر و بهتری را برای ایجاد یک رویه قضائی ثابت که متکی بر اصول منطقی و مسلم باشد عرضه می نمایند.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- بدین ترتیب مقسومین علم حقوق با تفسیر هدف واقعی مقنن و آراء صادره در طرز فکر و نحوه استنباط قضات و مجریان قانون نقش مؤثری دارند. نظریات دانشمندانی چون منتسکیو، ژان ژاک روسو و به کاریا موجب شد تا پس از انقالب کبیر فرانسه مجازاتهای متداول فعلی جایگزین کیفرهای وحشتناکی از قبیل داغ کردن، مثله کردن، به غل و زنجیر کشیدن و زنده در آتش سوزاندن گردد.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

گفتار دهم - دیدگاه‌های دانشمندان حقوق اساسی (دکترین)

یکی دیگر از منابع حقوق اساسی نظریات و دیدگاه‌های دانشمندان برجسته‌ی این رشته از حقوق است. ممکن است در این رشته از حقوق حکم بسیاری از امور و مسایل در منابع حقوقی اعم از نوشته یا عرفی پیش بینی نشده باشد اینجاست که حقوقدان اساسی وارد میدان شده و راه حل‌ها و پیشنهادهای خود را برای رفع مشکل ارائه می‌دهد.

عدم تکافوی قواعد نوشته در حقوق عمومی، خود نقشی مهم را که دکترین در پیدایش و شکل گیری این رشته از حقوق ایفا کرده است، توجیه می‌کند. توسعه‌ی هر یک از رشته‌های حقوق عمومی همانند حقوق اساسی، حقوق اداری، حقوق مالی و حقوق بین‌الملل در مقیاس وسیعی حاصل کار استادان دانشکده‌های حقوق است که بوسیله‌ی آموزش شفاهی یا تالیفات خود تاثیر قاطعی بر آن داشته‌اند (دومیشل، ۱۳۷۶، ص ۳۰).

ولی تفاوتی که این منبع با دیگر منابع دارد در غیرالزام آور بودن آن است زیرا کسانی که این منبع را می‌آفرینند از مقامات رسمی و صلاحیتدار مزبور در قانون اعم از قانون اساسی و قوانین عادی برای وضع قاعده‌ی حقوقی و حق و تکلیف نمی‌باشند و بعلاوه ممکن است درباره یک موضوع، دیدگاه‌ها و اندیشه‌های گوناگونی توسط حقوقدانان اساسی مطرح گردد.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

وسیعی حاصل در اسناد داسجدهای حقوق است به بوسینهی امورش سعاہی یا نایعات خود تاثیر قاطعی بر آن داشته‌اند (دومیشل، ۱۳۷۶، ص ۳۰).

ولی تفاوتی که این منبع با دیگر منابع دارد در غیرالزام آور بودن آن است زیرا کسانی که این منبع را می‌آفرینند از مقامات رسمی و صلاحیتدار مزبور در قانون اعم از قانون اساسی و قوانین عادی برای وضع قاعده‌ی حقوقی و حق و تکلیف نمی‌باشند و بعلاوه ممکن است درباره یک موضوع، دیدگاه‌ها و اندیشه‌های گوناگونی توسط حقوقدانان اساسی مطرح گردد.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- إما الحقيقة فهي: أن الصورة التي نكونها عن **المذهب الاقتصادي**، لما كانت متوقفة على الأحكام و المفاهيم، فهي **انعكاس لاجتهاد معين**، لأن تلك الأحكام و المفاهيم التي تتوقف عليها الصورة، نتيجة لاجتهاد خاص في فهم النصوص، و طريقة تنسيقها و الجمع بينها.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- و ما دامت الصورة التي نكوّنها عن المذهب الاقتصادي اجتهادية، فليس من الحتم أن تكون هي الصورة الواقعية، لأن الخطأ في الاجتهاد ممكن.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- و لأجل ذلك كان من الممكن لمفكرين إسلاميين مختلفين، أن يقدموا **صوراً مختلفة للمذهب الاقتصادي في الإسلام، تبعاً لاختلاف اجتهاداتهم،**
- و تعتبر كل تلك الصور **صوراً إسلامية للمذهب الاقتصادي، لأنها** تعبر عن **ممارسة عملية الاجتهاد التي سمح بها الإسلام و أقرها، و** وضع لها مناهجها و قواعدها.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- و هكذا تكون الصورة إسلامية ما دامت نتيجة لاجتهاد جائز شرعا، بقطع النظر عن مدى انطباقها على واقع المذهب الاقتصادي في الإسلام.

نظرات علمای حقوق (دکترین)

- و قد مارس هذا الكتاب في بحوث سابقة، و سيمارس في بحوث مقبلة هذا المجال الذاتى، كما ألعنا إلى ذلك في المقدمة «١». فليس كل ما يعرض من أحكام في هذا الكتاب، و يتبنى و يستدل عليه، نتيجة لاجتهاد المؤلف شخصيا.
- بل قد يعرض في بعض النقاط لما لا يتفق مع اجتهاده، ما دام يعبر عن وجهة نظر اجتهادية أخرى، تحمل الطابع الإسلامى و الصفة الشرعية.
- صدر، شهيد، سيد محمد باقر، اقتصادنا، در يك جلد، دفتر تبليغات اسلامى - شعبه خراسان، قم - ايران، اول، ١٤١٧ هـ ق

منابع حقوق اساسی

